

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 37/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande om ett effektivare gemensamt europeiskt asylsystem (ett enda förfarande)

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 13 oktober 2004 statsrådets utredning med anledning av kommissionens meddelande om ett effektivare gemensamt europeiskt asylsystem (ett enda förfarande) (E 101/2004 rd) till förvaltningsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- överinspektör Eeva Nykänen, inrikesministeriet.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslagets huvudsakliga innehåll

Kommissionen föreslår i sitt meddelande inledande beredning av ett gemensamt förfarande (ett enda förfarande) där ansökan om asyl och ansökan om status som skyddsbehövande i övrigt prövas i samma förfarande och av samma myndighet som fattar ett enda beslut i saken. Förfarandet syftar till att undvika att det uppstår ett eventuellt glapp mellan bestämmelserna i skyddsdirektivet och asylprövningsdirektivet. Skyddsdirektivet reglerar både flyktingstatus och status som skyddsbehövande i övrigt men medlemsstaterna är skyldiga att tillämpa asylprövningsdirektivet endast på asylansökningar. Garantierna i asylprövningsdirektivet utsträcks inte automatiskt till personer som bara ansöker om status som skyddsbehövande i övrigt eller som i sin ansökan inte anför omständigheter med

relevans för Genèvekonventionen, men som ändå vore skyddsbehövande i övrigt. Enligt meddelandet ska alla som ansöker om internationellt skydd ges samma rättigheter och garantier i förfarandet. Med tanke på detta bör ett gemensamt förfarande införas där alla skäl för internationellt skydd prövas och där också ett eventuellt beslut om återsändande fattas.

Rådet antog den 21 oktober 2004 slutsatser om ett enda förfarande. De ska utgöra riktlinjerna för kommissionens handlingsprogram. Kommissionen antas komma med ett förslag till lagstiftning under 2006.

Regeringens ståndpunkt

Finland understöder kommissionens förslag om ett gemensamt asylförfarande (ett enda förfarande) och har i princip en positiv inställning till

synpunkterna i meddelandet. Finland kommer att driva på förslaget i enlighet med de linjer som utstakats i meddelandet.

Finland ser positivt på att medlemsstaterna blir närmare inkopplade på beredningen av lagstiftningsförslaget. Det bidrar sannolikt till framsteg redan i beredningsfasen och till ett realistiskt harmoniseringsmål redan i början. En ingående beredning bör förkorta tiden för behandling av lagstiftningsförslaget i motsvarande mån.

Finlands erfarenheter av ett enhetligt asylförfarande som omfattar flyktingstatus, status som skyddsbehövande och eventuella övriga skäl för uppehållstillstånd samt avvisningsbeslut är goda och motsvarar de positiva element som kommissionen för fram i sitt meddelande. Finland har inom ramen för detta förslag möjlighet att informera övriga medlemsstater och kommissionen om sina erfarenheter och därigenom bidra till beredningen av förslaget.

Finland arbetade i samband med behandlingen av förslaget till asylprövningsdirektiv tillsammans med vissa andra medlemsstater för att direktivförslagets tillämpningsområde (artikel 3) hade utvidgats till att också gälla skyddsbehövande i övrigt. Vid behandlingen av direktivförslaget om flyktingstatus och skyddsbehövande i övrigt (s.k. skyddsdirektivet) underströk Finland att flyktingar och skyddsbehövande i övrigt ska garanteras tillräckliga och lika rättigheter eftersom det är fråga om personer som vistas stadigvarande i landet. Ingerdera av dessa för Finland viktiga mål godkändes fullt ut i direktivet om miniminormer. Mot denna bakgrund ska Finland i fortsättningen aktivt arbeta för att de som ansöker om status som skyddsbehövande i övrigt och åtnjuter denna status inom ramen för EU-regelverket ska behandlas lika som personer som fått flyktingstatus.

Finland har i olika sammanhang påpekat att det är möjligt att missbruka asylförfarandet genom att i stället för asyl enbart ansöka om status som skyddsbehövande i övrigt och den vägen undvika tillämpning av förordningen om bestämmande om den ansvariga staten (s.k. Dublin II-förordningen). Med hänsyn till förordningens

centrala betydelse för det finländska asylsystemet är det viktigt att vi arbetar för att tillämpningsområdet för förordningen utvidgas till att också gälla personer som ansökt om status som skyddsbehövande i övrigt.

En ny viktig synpunkt i kommissionens meddelande är möjligheten att också behandla frågor om återsändande i samband med ett helt negativt beslut om asyl och uppehållstillstånd. Finland har följt denna praxis sedan 1993. Återsändningsförbudet (*nonrefoulement-principen*) ska också beaktas vid verkställning av återsändande eftersom förutsättningarna för att återsända sökande kan förändras också under ett snabbt förfarande.

Finland anser att man genom ett mera praktiskt inriktat samarbete samt information och diskussion om aktuella frågor kan nå betydande framsteg i harmoniseringen av asylpolitiken på EU-nivå.

Redan nu finns det ett mycket nära samarbete om tillämpningen av förordningen om bestämmande av den ansvariga staten. Behovet av att utbyta information om bland annat strömmar av sökande, asylförfaranden, beslutsprinciper och former av missbruk av asylförfaranden är uppenbart. Informationsutbyte och samarbete mellan tjänstemän som bereder asylpolitiska frågor skulle hjälpa oss att reagera på och anta utmaningar.

Finland anser att det är viktigt att vi ser noga på de farhågor som behandlats i kommissionens meddelande och att vi om möjligt tar in bestämmelser om dem i lagstiftningsförslaget. Utskotet anför följande synpunkter framför allt på farhågorna i förslaget:

Det är ytterst viktigt

— att skälen enligt Genèvekonventionen undersöks ingående innan skälen i förskyddsbehövande i övrigt undersöks därför att man, som också konstateras i kommissionens meddelande, inte kan förutsätta att personer som ansöker om internationellt skydd ska kunna avgöra om ansökningarna motsvarar villkoren i Genèvekonventionen eller att sökandena känner till andra konventioner om internationellt skydd,

— att den myndighet som prövar ansökan ex officio undersöker förutsättningarna för status som skyddsbehövande i övrigt i de fall där villkoren för flyktingstatus inte uppfylls,

— att varje negativt beslut motiveras korrekt, inklusive beslut i de fall där sökanden får avslag på ansökan om asyl men beviljas status som skyddsbehövande i övrigt,

— att sökanden har rätt att överklaga beslut också i det fall att han fått avslag på ansökan om asyl men fått status som skyddsbehövande i övrigt.

Finland anser att fördelarna med ett gemensamt asylförfarande är klart större än eventuella nackdelar.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet stöder målet att utveckla ett gemensamt asylförfarande och förhåller sig i princip positivt till kommissionens förslag om ett enda förfarande. Det hänvisar i detta sammanhang också till sina överväganden om beredningen av Tammerfors II-programmet (FvUU 23/2004 rd — E 72/2004 rd).

När det gäller ett enda förfarande vill utskottet understryka vikten av att asylansökan först prövas ingående med tanke på Genèvekonventionen och, om villkoren för flyktingstatus inte uppfylls, undersöker den myndighet som prövar ansökan på tjänsten vägnar villkoren för status som skyddsbehövande i övrigt. Skälen för sökandens rättssäkerhet förutsätter att ett negativt beslut motiveras korrekt också i det fall att sökanden får avslag på sin ansökan om asyl men beviljas status som skyddsbehövande i övrigt. Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att det finns möjlighet att handlägga återvändande i ett gemensamt förfarande samtidigt med ett helt negativt beslut om asyl och uppehållstillstånd. Det förhåller sig positivt till reger-

ingens ambition att också frågan om beviljande av uppehållstillstånd på grund av individuella mänskliga skäl avgörs i ett gemensamt förfarande.

Utskottet menar att det är viktigt att eventuella problem i samband med ett enda förfarande kartläggs redan i en tidig beredningsfas och att medlemsstaterna kan delta i beredningen av lagstiftningsförslaget. I Finland tillämpas redan nu ett förfarande där skyddsbehovet och övriga eventuella skäl för uppehållstillstånd samt avvisningsfrågor avgörs i ett och samma förfarande. Utskottet understryker betydelsen av informationsutbyte och samarbete när ett gemensamt asylsystem utvecklas. Därför är det viktigt att utskottet informeras om hur beredningen framskrider.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

*att utskottet omfattar regeringens
ståndpunkt.*

FvUU 37/2004 rd — E 101/2004 rd

Helsingfors den 8 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Hannu Hoskonen /cent
Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd

Rosa Meriläinen /gröna
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.